

Република Србија
ТУЖИЛАШТВО ЗА РАТНЕ
ЗЛОЧИНЕ
А.бр. 249/2021
31. децембар 2021. године
Београд
НТ

Допуна извештаја о активностима Тужилаштва за ратне злочине
у вези са кривичним оптужбама од 2005. године
- на основу тачке 1.4.1.9. ревидираног Акционог плана за Пг 23-

Ревидираним Акционим планом за Поглавље 23 предвиђена је активност Тужилаштва за ратне злочине у погледу објављивања извештаја „у складу са унапред утврђеном методологијом извештавања који садржи шта је учињено у погледу свих кривичних оптужби од 2005. године како би се испитало и представило да ли су све оптужбе за ратне злочине адекватно истражене“.

У извештају који је, сагласно наведеном активношћу, Тужилаштво за ратне злочине објавило на својој интернет страници дана 31.12.2018. године представљено је поступање Тужилаштва везано за све дотадашње кривичне оптужбе - у периоду од 2005. године закључно са децембром 2018. године. Потом је, сходно обавези из ревидираног Акционог плана у децембру 2020. године, уследила допуна тог извештаја којом су обухваћене све промене током те године у погледу нових оптужби и поступања по дотадашњим оптужбама у смислу доношења нових тужилачких и судских одлука. У складу са досадашњом динамиком и садржајем овај извештај представља допуну наведених извештаја.

У циљу унапређења транспарентности у раду Тужилаштва у погледу поступака које води, уз ограничења одређена прописима који налажу тајност истраге, у овом извештају представљени су ажурирани подаци по ранијим оптужницама, о новим сопственим истрагама и новим оптужницама подигнутим током 2021. године, као и одлуке првостепеног и другостепеног суда, те Врховног касационог суда по поднетим захтевима за заштиту законитости поднетим од стране Републичког јавног тужиоца на основу иницијативе Тужилаштва за ратне злочине.

Тужилаштво за ратне злочине континуирано ради на свом основном задатку који подразумева откривање и процесуирање учинилаца ратних злочина. Осим основних закона које примењује у свом раду као што су Законик о кривичном поступку, Кривични законик

(односно КЗ СРЈ), Закон о организацији и надлежности државних органа у поступцима за ратне злочине и других закона и подзаконских прописа, посвећеност процесуирању ратних злочина одређена је и кроз примену стратешких докумената као што су Национална стратегија за процесуирање ратних злочина (2021-2026) коју је, заједно са пратећим Акционим планом, усвојила Влада Републике Србије у октобру 2021. године и Тужилачка стратегија за истрагу и гоњење ратних злочина, чија је ревизија отпочела и чији је основни задатак да кроз ревизију постојећих и увођење нових активности и мера, доведе до повећања ефикасности у раду Тужилаштва.

Тужилаштво ажурно на својој интернет страни објављује све важне информације у погледу доношења мериторних одлука надлежних судова по поднетим оптужницама.

Истраге -статистички подаци-

Тужилаштво тренутно спроводи истраге против 69 лица.

Током 2021. године евидентиране су наредбе о спровођењу истраге против 23 лица. Пет предмета је евидентирано у „Кти“ уписник на основу пренетих доказа који су у претходном периоду достављени овом Тужилаштву од стране надлежних државних органа Босне и Херцеговине. Такође, у претходном периоду Тужилаштво Међународног резидуалног механизма за кривичне судове доставило је Тужилаштву за ратне злочине документацију и доказе у вези са два предмета категорије II прослеђена из Босне и Херцеговине.

Наредбама о спровођењу истраге које су евидентиране у 2021. години обухваћена су лица различитих рангова у војсци и полицији, различитих положаја и одговорности које су имали у време извршења кривичних дела која им се стављају на терет, између осталог и лица високог и вишег ранга. Заступљени су догађаји са територије Републике Хрватске, Босне и Херцеговине и АП Косово и Метохија.

Истрага је у прекиду у 30 предмета према 133 осумњичена лица, а главни разлог за прекид је недоступност осумњичених лица која се, према расположивим подацима, не налазе на територији Републике Србије. Истрага у овим предметима ће се наставити без одлагања по престанку сметњи које су прекид проузроковале.

У току је разматрање преузимања кривичног гоњења против једног осумњиченог лица, а након што је Кантонално тужилаштво Тузланског кантона доставило Тужилаштву за ратне злочине замолницу са пратећом документацијом. Више података биће доступно уколико Тужилаштво преузме кривично гоњење у наведеном предмету.

Тужилаштво за ратне злочине о преузимању кривичног гоњења од Тужилаштва БиХ обавештава Министарство правде Републике Србије.

Оптужнице подигнуте током 2021. године

Током 2021. године Тужилаштво за ратне злочине подигло је 7 оптужница против 9 лица. У појединим предметима оптужнице су подигнуте након што је Суд Босне и Херцеговине доставио списе предмета ради преузимања кривичног гоњења. Након провере достављене документације, података и доказа Тужилаштво је, поступајући на основу члана 41. Закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима, преузело кривично гоњење и у смислу члана 47. став 1 наведеног Закона, уредило и подигло три оптужнице које су претходно потврђене од стране надлежних судова Босне и Херцеговине: Кто.1/2021 и Кто.бр. 2/2021 поводом којих су главни претреси у току, те оптужница Кто.бр. 7/2021 која је поднета у децембру месецу и по којој кривични поступак пред судом још увек није отпочет.

1. Оптужница Кто.бр. 1/21 подигнута је дана 02. фебруара 2021. године против окр. В.Д. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Брод на Дрини-Фоча“). Поступак пред судом је покренут услед постојања оправдане сумње да је окривљени за време немеђународног оружаног сукоба у БиХ, који се водио између оружаних формација српског, бошњачког и хрватског народа, дана 18. августа 1992. године, употребом ватреног оружја лишио живота два цивилна лица у стану у ком су живели, а њихови посмртни остаци још увек нису пронађени. Поступак се налази у фази главног претреса пред Одељењем за ратне злочине, Вишег суда у Београду. До сада је испитано више сведока и извршен је увид у писане доказе. Претрес је у више наврата одложен услед недоласка сведока или одсутности члана већа.

2. Оптужница Кто.бр. 2/21 подигнута је дана 25. фебруара 2021. године против Б.Б. и А.Н., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ („Сански Мост II). Поступак се налази у фази главног претреса пред првостепеним судом. Окривљени су у време догађаја били високо/више рангирана војна лица. Окривљени Б.Б. је у време извршења кривичног дела био командант Шесте санске бригаде Војске Републике Српске, док је окривљени Н.А. оправдано сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта штаба Територијалне одбране општине Сански Мост. Оба окривљена су у време извршења кривичног дела били чланови Кризног штаба општине Сански Мост.

Догађаји који су предмет оптужбе односе се на учешће јединица које су биле подређене окривљенима у оружаним нападима на насеља која нису била насељена српским становништвом, у убиствима, противправним затварањима, нападима на цивилне и цивилна насеља и њихово учешће у физичком повређивању лица.

Оптужница против окр. А.Н. одбачена је одлуком суда од 28.06.2021. године, због процесне неспособности окривљеног на основу одредбе члана 416. став 1. тачка 3. Законика о кривичном поступку.

3. Поступак по оптужници Кто.бр. 3/21 од 31. марта 2021. године покренут је против окр. Б.Н. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ, услед постојања оправдане сумње да је окривљени у својству заменика командира Војне полиције 15. бихаћке бригаде Војске Републике

Српске починио прогон цивилног становништва тако што је, у оквиру широко распрострањеног и систематичног напада усмереног против цивилног становништва бошњачке националности на подручју српске општине Бихаћ, знајући за тај напад, као део тог напада починио прогон убиствима против цивилног становништва због њихове националне и верске припадности. Оптужницом је обухваћен догађај који се односи на заробљавање одређеног броја цивила и њихово одвођење до природне јаме Бездан у месту Хргар, општина Бихаћ, а потом и лишавање живота, након чега су та лица бачена у отвор јаме.

Поступак против окр. Б.Н. обустављен је дана 18. јуна 2021. године решењем Одељења за ратне злочине Вишег суда у Београду, услед његове смрти.

4. Оптужница Ктo.бр. 4/21 од 07.06.2021. године налази се у фази преиспитивања пред надлежним судом, а окривљеном лицу је стављено на терет извршење кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144 КЗ СРЈ. Окривљени је оправдано сумњив да је као припадник хрватских оружаних формација – тзв. „Збора народне гарде“ заједно са више НН припадника исте јединице према ратним заробљеницима – војницима на одслужењу војног рока у ЈНА, који су претходно положили оружје и предали се, у насељу Ракитје, у објекту где су потом спроведени, вршио застрашивање, мучење, телесно повређивање, те поступао на нарочито увредљив и понижавајући начин, а у односу на једног војника извршио убиство.

5. У поступку по оптужници Ктo.бр. 5/2021 од 18. октобра 2021. године, окривљеном Е.В. ставља се на терет извршење кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СРЈ. Догађај који је предмет оптужнице десио се на територији Босне и Херцеговине, а окривљени је оправдано сумњив да је као припадник муслиманских оружаних формација, у периоду од јануара до октобра 1993. године, у импровизованом затвору узгради „ЗОИЛ“ у Горажду, БиХ, у односу на лица која не учествују непосредно у непријатељствима – више оштећених који су били ратни заробљеници, припадници ВРС, заједно са више НН лица, наносио повреде телесног интегритета, вршио мучење, злостављање, застрашивање, нечовечно поступање и повреде личног достојанства. Поступак потврђивања оптужнице још увек није окончан.

5. Оптужница Ктo.бр. 6/2021 подигнута је против једног лица због оправдане сумње да је починило кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужница је резултат истраге спроведене од стране овог Тужилаштва против лица које је високог војног ранга, а односи се на догађај присилног премештаја цивилног становништва са подручја Сребренице.

Подизању наведене оптужнице претходила је сарадња Тужилаштва за ратне злочине са Тужилаштом Резидуалног механизма, које је у претходном периоду доставило обимну документацију, доказе и податке од значаја за овај предмет.

6. Оптужница Ктo.бр. 7/2021 подигнута је против два лица због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1. у вези чл. 22 КЗ СРЈ. Догађаји поводом којих је поступак покренутих десили су се на простору Босне и Херцеговине, на територији општине Босански Нови/Нови Град, када је лишен живота већи број цивила, од

којих су тела појединих ексхумирана и идентификована. Радње извршења се односе и на расељавање већег броја цивилног становништва.

Током децембра месеца окончана је истрага вођена против четири осумњичена лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, у вези члана 22 КЗ СРЈ, а поводом догађаја на подручју Републике Хрватске. Очекује се да ће током јануара месеца бити подигнута оптужница у овом предмету, о чему ће јавност бити упозната благовремено.

Будући да се одређени број оптужница налази у фази преиспитивања пред надлежним судом, детаљнији подаци биће доступни за јавност тек након што суд донесе одлуку о њиховом потврђивању и та одлука постане правноснажна.

Као и у претходном периоду, Тужилаштво за ратне злочине је наставило регионалну сарадњу са Тужилаштвом Босне и Херцеговине, између осталог и кроз преузимање кривичног гоњења против окривљених лица која имају пребивалиште на територији Републике Србије по испуњењу законом прописаних услова, а по претходно поднетој иницијативи од стране надлежних органа Босне и Херцеговине у складу са важећим прописима. Преузимање кривичног гоњења подразумевало је као и увек достављање документације, доказа и других података који су захтевали детаљну обраду, односно проверу и процену, а потом и уподобљавање са домаћим кривичноматеријалним и кривичнопроцесним прописима, провером одређених података и информација и предузимањем других неопходних процесних радњи које се захтевају код преузимања кривичног гоњења од надлежних правосудних органа друге државе. Један од разлога који иду у прилог ефикасном поступању од стране Тужилаштва за ратне злочине, а потом и надлежног суда по овим предметима јесте околност да је за подизање оптужнице у овим предметима потребно краће време. Оптужнице из ових поступака већ су потврђене од надлежних судова Босне и Херцеговине и не подлежу процедури преиспитивања у смислу члана 337. Законика о кривичном поступку, што имплицира брже заказивање припремног рочишта.

У наредном периоду активности Тужилаштва биће усмерене на афирмисање уступања кривичног гоњења у поступцима који се воде пред Тужилаштвом за ратне злочине, будући да Посебан циљ 5. важеће Националне стратегије за процесуирање ратних злочина предвиђа унапређење регионалне и шире међународне сарадње и других механизма у служби транзиционе правде, кроз обраду информација у Тужилаштву за ратне злочине у вези са прикупљањем података који се односе на уступање кривичног гоњења кроз активну и ажурну размену информација са надлежним органима.

Поступци по оптужницама из претходног периода који су у току пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду

Поступак по оптужници Ктрз. бр. 4/10 од 10.09.2010. године у предмету „Ђушка“ покренут је против више лица због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ.

Као што је то изнето у претходном извештају о оптужбама, првостепеном пресудом донетом дана 11.02.2014. године окривљени Т.М., Д.Б., М.Н. осуђени су на казне затвора у трајању од по 20 година, окривљени Р.М. је осуђен на казну затвора у трајању од 15 година, окр. А.С. је осуђен на казну затвора у трајању од 12 година, окр. С.П. је осуђен на казну затвора у трајању од 10 година, окр. С.М. на казну затвора у трајању од 5 година, окр. С.К. и Б.Б. на казну затвора у трајању од по 2 године, док су окр. Б.Р. и К.В. ослобођени од оптужбе да су извршили кривично дело које је предмет оптужбе. Наведена пресуда је укинута решењем Апелационог суда у Београду дана 26.02.2015. године и предмет враћен на поновно поступање. Поступак се налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Поступак у предмету „Штрпци“ који се води по оптужници Ктo.бр.1/15 подигнутој дана 10.05.2018. године против Г.Л., Д.В., Љ.В., Д.Ђ. и Ј.Л., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, у вези чл. 22 КЗ СРЈ, налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом. Предмет поступка су догађаји у местима Штрпци, Прелово и Мушићи у којима је 20 лица различитих националности, након отмице на железничкој станици у Штрпцима дана 27.02.1993. године из воза на релацији Београд-Бар, одведено у школу у Прелову где је према њима нечовечно поступано и где су мучени, након чега су камионом превезени до напуштене куће у селу Мушић, испред и око које су оштећени потом лишени живота.

Против окривљеног Љ.В. поступак је обустављен решењем првостепеног суда од 16. августа 2021. године услед његове смрти.

Кривични поступак по оптужници Ктo.бр. 2/15 од 21.01.2016. године познатији као „Сребреница-Кравице“ против окривљених Н.М., А.Г., Ј.П., Б.М., Д.А., Б.М., П.Д. и В.В., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142. став 1. КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Окривљенима се ставља на терет да су за време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине који се водио у периоду од априла 1992. до децембра 1995. године између Војске Републике Српске и Министарства унутрашњих послова Републике Српске с једне, и Армије Босне и Херцеговине и Министарства унутрашњих послова БиХ с друге стране, кршећи правила међународног права, дана 14. јула 1995.године, унутар, испред и у непосредној околини хангара земљорадничке задруге у селу Кравица, општина Братунац, Босна и Херцеговина, у својству и на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, према цивилном становништву и лицима која не узимају директно учешће у непријатељствима, мушкарцима босанским Муслиманима, вршили убиства и то као масовне ликвидације. Првоокривљени Н.М. је у време извршења дела имао својство командира другог вода 1. чете Центра за обуку Јахорина Специјалне бригаде полиције МУП Републике Српске.

Дана 08. фебруара 2021. године, након што су пред судом испитани судски вештаци, веће Вишег суда у Београду Одељења за ратне злочине одбацило је оптужницу Ктo.бр. 2/15 у односу на окривљеног Д.П. због његове процесне неспособности.

У предмету „Сански мост – Лушци Паланка“ против окривљеног Ј.М. кривични поступак се води по оптужници Ктo.бр. 1/17 од 03.04.2017. године због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члан 142. став 1. КЗ СРЈ, у вези члана 22.

КЗ СРЈ. Окривљеном се ставља на терет да је у својству резервног полицајца МУП-а, Српске Републике БиХ, током јуна и јула 1992. године заједно са другим лицима, принудно одводио цивилно становништво несрпске националности из њихових кућа, из насеља Модра, Скуцани Вакуф, Напреље, Лукавице и других околних села са ширег подручја Санског Моста и исте противзаконито затварао у просторије Спомен-музеја у Лушци Паланци, након чега је затворене цивиле телесно повређивао у циљу изнуђивања информација о поседовању оружја и других информација, предузимајући према њима различите увредљиве и понижавајуће поступке у намери наношења великих патњи и повреда телесног интегритета и здравља, услед чега је једно лице преминуло.

Дана 02. фебруара 2021. године веће Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине донело је пресуду К.По2.бр. 7/17 којом је окривљеног осудило на казну затвора у трајању од 9 година, док је оштећене ради остваривања имовинско-правног захтева упутило на парницу. Против ове пресуде Тужилаштво за ратне злочине изјавило је жалбу због одлуке о кривичној санкцији са предлогом да се окривљени Ј.М. осуди на строжу казну. Жалбу су изјавили и браниоци окривљеног из свих законом прописаних разлога.

Наведена пресуда укинута је дана 29. октобра 2021. године решењем Апелационог суда у Београду Кж1По2 бр. 2/21, због битне повреде одредаба кривичног поступка и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Поступак се поново налази у фази главног претреса пред првостепеним судом.

Кривични поступак по оптужници Ктo.бр. 6/18 подигнутој дана 22.10.2018. године, против окривљеног Ј.Н., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „село Суха“), налази се у фази главног претреса пред првостепеним судом. Окривљеном се ставља на терет да је за време оружаног сукоба у тадашњој Републици БиХ, вођеног између припадника оружаних снага српске, хрватске и бошњачке националности, у периоду од 1992. до 1995. године, као командир чете Моштанице ТО Братунац, кршећи правила међународног права, заједно са групом наоружаних припадника чете Моштанице, ТО Братунац и другим наоружаним припадницима ТО Братунац, дана 10.06.1992. године противправно и без императивне војне потребе присилно раселио око 300 мештана села Суха, из њихових домова.

Поступак који се води по оптужници Ктo.бр. 10/18 од 24.12.2018. године против окр. Х.М. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142. ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Храсница“) поново је у току пред првостепеним судом.

Наиме, првостепени поступак окончан је дана 06. јула 2020. године доношењем пресуде којом је окривљени оглашен кривим и осуђен на казну затвора у трајању од 10 година јер је у периоду од 08. јула 1992. године до 15. октобра 1992. године, за време унутрашњег оружаног сукоба који се водио на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), између Војске Републике Српске и Армије БиХ, као припадник оружаних снага Армије БиХ, у својству управника војничког притвора оружаних снага Армија БиХ-Илица у Храсници, кршећи правила међународног права, предузимао радње противзаконитог затварања држећи око 30 лица затворено у војничком притвору оружаних снага армије БиХ, без законског основа и без одлуке надлежног органа, као и да је предузео радње нечовечног поступања и учествовао у наношењу повреда телесног интегритета према цивилима српске националности. Уједно, суд је оштећене упутио да имовинско-правни

захтев остварују у парничном поступку. Против наведене одлуке жалбе су изјавили Тужилаштво за ратне злочине и браниоци окривљеног.

Дана 03. фебруара 2021. године Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду донело је одлуку Кж1 По2 7/20 којом је, због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, укинуло првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

По укидању пресуде и враћању првостепеном суду одржано је више главних претреса и по налогу другостепеног суда, испитан је одређени број сведока одбране. Поступак се налази у завршној фази, а главни претреси нису одржани у више наврата због недоласка сведока или одсутности чланова већа.

Поступак по оптужници Ктo. бр. 1/19 од 10. маја 2019. године покренут је против окр. Д.М. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ, тако што је 18.априла 1992. године у објекту у Каракају, општина Зворник, у згради Технолошког факултета лишио живота више лица, чија су тела ексхумирана у гробници у Казанбашчи у јулу 2003. године и идентификована. Поступак је у току пред првостепеним судом. Одржано је више главних претреса на којима су испитани сведоци оптужбе и вршен је увид у писане доказе.

Поступак по оптужници Ктo.бр. 3/19 подигнутој дана 30.12.2019. године против окр. П.В. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Ћушка и Љубенић“) налази се у фази главног претреса. Односи се на догађај у селу Ћушка и спојена је са претходно поднетим оптужницама у истом предмету.

Поступак по оптужници Ктo.бр. 4/19 подигнутој дана 30.12.2019. године против окр. М.Н. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, налази се у фази главног претреса. Оптужница обухвата 12 различитих догађаја, а окривљеном се ставља на терет да је на начин ближе описан у диспозитиву, за време оружаног сукоба немеђународног карактера у Босни и Херцеговини између Војске Републике Српске са једне стране и Армије БиХ и Хрватског вијећа одбране са друге стране, кршећи правила међународног права, на територији општине Теслић, током лета 1992. године, у јуну и јулу 1992. године, учествовао у наносењу снажног телесног и душевног бола и патње (мучења) цивилима бошњачке националности. Главни претрес у више наврата није одржан из различитих разлога: због обуставе рада адвоката, одсутности члана већа или недоласка сведока на главни претрес.

Оптужницом Ктo.бр. 1/20 подигнутом дана 21.02.2020. године окривљеном О.О. се ставља на терет да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ у стицају са кривичним делом ратни злочин против ратних заробљеника из члана 144. КЗ СРЈ. Предмет оптужнице су четири догађаја из маја и јуна месеца 1992.године у импровизованом логору на локалитету „Расадник“ у Горњем Рахићу, општина Брчко, а окривљени је оправдано сумњив да је као припадник безбедносних структура муслиманских оружаних формација, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба који је на том подручју постојао, а није имао карактер међународног сукоба, између хрватских и муслиманских оружаних формација са једне стране и српских оружаних формација са друге стране, противно одредбама међународног права, заједно са другим припадницима исте стране у сукобу, према лицима која не

учествују непосредно у непријатељствима, нечовечно поступао, примењивао мере застрашивања, исте противзаконито затварао и мучио, те вршио насиље над 4 оштећена лица и над другим НН лицима, њиховим здрављем, физичком и менталном благостању. Поступајући заменик тужиоца на главном претресу дана 05.11.2021. године изменио је оптужницу тако што се оптужени О.О. сада терети да је у логору у Рахићу радње предузимао према четворици конкретних оштећених лица. Поступак се тренутно налази у фази изношења завршних речи.

Након допуне истраге дана 16.12.2020. године подигнута је оптужница у предмету Ктo.бр. 2/20 против окр. Н.М. због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ. Оптужницом је обухваћено пет различитих догађаја који су се десили на територији АП КИМ у периоду током јуна и јула месеца 1999. године, општина Клина. Окривљеном се ставља на терет да је, као припадник тзв. ОВК, заједно са више НН припадника исте формације, заједнички и по претходном договору, на начин ближе описан у диспозитиву оптужнице, учествовао у убиствима, отмицама, протеривању и насилном одвођењу, физичком злостављању више лица ромске, египатске и српске националности на подручју Рудина, општина Клина, те пљачкању њихове имовине и паљењу кућа. Поступак је у фази главног претреса пред првостепеним судом и до сада је испитано више сведока предложених од стране Тужилаштва за ратне злочине.

Поступак по оптужници Ктo.бр. 3/2020 против окривљене В.А. због оправдане сумње да је извршила кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ налази се и даље у фази главног претреса пред првостепеним судом. У конкретном случају постоји оправдана сумња да је окривљена, за време рата и немеђународног оружаног сукоба у БиХ, између Војске Републике Српске и Армије Републике БиХ, на територији општине Власеница, поступајући противно правилима међународног права, почетком јуна месеца 1992. године, заједно са још једним лицем, лишила живота 37 цивила мушкараца муслиманске националности, чија тела су ексхумирана дана 30.09.2000. године на истом месту где су та лица и лишена живота. До сада је испитано више сведока оштећених који су предложени од стране Тужилаштва за ратне злочине.

Оптужница Ктo.бр. 5/20 подигнута је дана 09.10.2020. године против окр. Р.К. због оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1. КЗ СРЈ. У питању је предмет категорије 2, а њиме је обухваћено 17 различитих догађаја на територији општине Рогатица, у периоду од јуна до септембра 1992. године, у којима је извршен напад на велики број цивилног становништва, у оквиру којих напада су вршена убиства, мучења и нечовечна поступања, доношења патњи и повреда телесног интегритета, расељавање и пресељавање становништва и противзаконита затварања несрпског становништва са подручја општине Рогатица. Оптужени је у време извршења кривичног дела био високорангирано војно лице, а оправдано је сумњив да је инкриминисане радње предузимао у својству команданта Рогатичке бригаде и Прве подрињске лаке пешадијске бригаде.

Поступак се налази у фази главног претреса пред првостепеним судом, а до сада је испитано више сведока оптужбе.

У поступку по оптужници Ктo.бр.6/20 подигнутој дана 15.12.2020. године против окривљеног Д.Д., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ, главни претрес отпочет је 09. марта 2021. године. Оптужница се односи на догађај у месту Рипач, Босна и Херцеговина, када је у периоду од 24. јуна до прве половине јула 1992. године лишен живота већи број затвореника, цивила муслиманске националности, чији су посмртни остаци пронађени 1997. године у масовној гробници „Бездан – Хргар“. До сада је испитано више сведока оптужбе, а неколико главних претреса није одржано због недоласка сведока или одсутности члана већа.

Тужилаштво за ратне злочине је дана 23.12.2020. године подигло оптужницу Ктo.бр. 7/2020 против окривљеног Д.С. због постојања оправдане сумње да је извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142. став 1. КЗ СРЈ. Ради се о сложеном предмету који обухвата 2 догађаја на подручју општине Кључ, од чега је у првом догађају најмање 90 лица противзаконито лишено слободе након чега је према њима нечовечно поступано, вршено психичко и физичко злостављање и застрашивање, услед чега су поједина лица преминула, док су преживели транспортовани у логор ратних заробљеника. У другом догађају лишено је живота најмање 219 лица од којих су поједина ескхумирана и идентификована у масовним гробницама. Оптужени је у време извршења дела био на позицији високорангираног војног лица, односно постојала је оправдана сумња да је радње извршења предузимао у својству команданта 17. лаке пешадијске бригаде Кључ, члана Кризног штаба општине Кључ и Ратног председништва општине Кључ.

Током поступка окривљени је преминуо, па је поступак против њега обустављен решењем председника већа Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2 бр. 10/20 од 25.02.2021. године, на основу члана 20. Законика о кривичном поступку.

Заменици тужиоца за ратне злочине у сваком од наведених поступака заступали су оптужбе на професионалном нивоу, показујући висок ниво одговорности у заступању правних аката, били су активни на суђењу и када је постојала потреба прилагођавали су се конкретним процесним ситуацијама. Такође, подносили су редовне и ванредне правне лекове када год је за то било законских услова.

Оптужнице у поступцима у којима је преузето кривично гоњење од надлежних органа Босне и Херцеговине претходно су уподобљене домаћим прописима, што је предуслов за законито вођење поступка пред судовима Републике Србије, а када се показало потребним и целисходним оптужнице су прецизиране. Поступајући заменици су као странка у поступку у свакој прилици водили рачуна да са своје стране допринесу ефикасности у суђењу. Међутим, стоји чињеница да су суђења током 2021. године у немалом броју предмета одлагана услед и даље актуелне епидемиолошке ситуације.

Поступци у току пред Одељењем за ратне злочине Апелационог суда у Београду

У поступку по оптужници Ктo.бр. 4/17 од 26.12.2017. године против окривљених Ј.П. и З.Н., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ од чега З.Н. у помагању, у вези члана 24 КЗ СРЈ („Босанска Крупа 2“), по укидању првостепене одлуке поново је одржан главни претрес. Поновљени поступак пред првостепеним судом окончан је дана 24. јуна 2021. године а окривљени су оглашени кривим да су инкриминисане радње предузели за време оружаног сукоба на територији Босне и Херцеговине, који се водио између оружаних формација на страни српског, бошњачког и хрватског народа у периоду од 1992. до 1995. године, да су као припадници Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, у првој половини августа 1992. године у просторијама основне школе на територији Општина Босанска Крупа, у којој су држани затворени цивили бошњачке националности, учествовали у лишењу живота 11 лица. Окривљени Н.З. је оглашен кривим што је у својству стражара био дужан да заштити затворене цивиле и онемогући улазак у затворске просторије непозваним лицима, али то није учинио, већ је окривљеном Ј.П. свесно омогућио и помогао да уђе у просторије затвора, док је другоокривљени окр. Ј.П. оглашен кривим што је том приликом лишио живота 11 лица. Тела убијених цивила су у вечерњим часовима истог дана одвежена из просторија школе, а пронађена су и ексхумирана током 2006. године из природне јаме „Звечарка“ на подручју Лушци Паланке. Окривљени Ј.П. у поновљеном поступку осуђен је првостепеном пресудом на казну затвора у трајању од 15 година, док је окривљени З.Н. осуђен на казну затвора у трајању од 7 година. Оштећени су упућени да имовинско-правни захтев остварују у парничном поступку. Тужилаштво за ратне злочине изјавило је против наведене одлуке жалбу због висине казне која је изречена окривљенима.

У току је другостепени поступак пред Одељењем за ратне злочине, Апелационог суда у Београду по изјављеним жалбама Тужилаштва и бранилаца окривљених.

Поступак по оптужници Ктo.бр. 2/19 од 26.09.2019. године против окр. Д.К. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Калиновик“), окончан је у првом степену тако што је окривљеног суд осудио на казну затвора у трајању од 9 година, а оштећена је упућена да имовинскоправни захтев остварује у парничном поступку. Окривљени је оглашен кривим што је у августу месецу 1992. године за време рата у БиХ и немеђународног оружаног сукоба између Армије Републике Босне и Херцеговине и Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, присилио другу особу на сексуални однос.

Поступак се налази у фази одлучивања по жалбама пред другостепеним судом, а јавна седница на коју је приступио заменик тужиоца за ратне злочине одржана је 17. децембра 2021. године.

**Поступци који су правноснажно окончани у периоду од 31.12.2020. године
закључно са 31.12.2021. године**

У предмету „Босански Петровац – Гај“ кривични поступак по оптужници Ктo.бр. 7/14 од 10.10.2014. године се води против окр. М.Д., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СРЈ правноснажно је окончан.

Поступак је претходно поновљен будући да је решењем Апелационог суда у Београду дана 25.11.2019. године првостепене пресуда од 24.04.2019. укинута, уз уважавање жалби Тужилаштва за ратне злочине и браниоца окривљеног, због битних повреда одредаба кривичног поступка и из других законских разлога и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак и одлуку.

У поновљеном поступку, Виши суд у Београду, Одељење за ратне злочине је дана 01.07.2020. године окривљеног осудио на 4 године затвора, за предузете радње лишења живота два лица и у односу на покушај лишења живота једног лица, а ослободио га у односу на преостале радње које му се стављају на терет.

Незадовољно одлуком о кривичној санкцији Тужилаштво за ратне злочине изјавило је жалбу, а Одељење за ратне злочине Апелационог суда у Београду донело је дана 01. фебруара 2021. године пресуду Кж1По2.бр. 5/20 којом је жалба Тужилаштва уважена, па је првостепена пресуда преиначена само у погледу одлуке о кривичној санкцији, те је окривљеном повећана казна затвора на 5 година, док су у преосталом делу поднете жалбе одбијене као неосноване.

Кривични поступак по оптужници Ктo.бр. 8/18 подигнутој дана 27.11.2018. године против окр. Ж.М., због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ правноснажно је окончан.

Првостепеном пресудом окривљени је оглашен кривим и осуђен на казну затвора у трајању од 2 године, јер је за време немеђународног оружаног сукоба у Републици Босни и Херцеговини, који се водио између оружаних формација српског, бошњачког и хрватског народа, у периоду од 1992. године до 1995. године, као припадник војске Српске Републике Босне и Херцеговине, касније Војске Републике Српске, Војна пошта 3753, поступао супротно правилима међународног права на начин што је крајем маја 1992. године, као припадник Војске Републике Српске, након што је од стране војске и милиције Српске Републике Босне Херцеговине лишен слободе већи број цивила - мушкараца бошњачке националности из насеља Велагићи, Пудин Хан, Саница, Красуље, те још неколико насеља са подручја Општине Кључ и након што су ова лица спроведена у просторије Основне школе „Никола Мачкић“ у Кључу, према одређеном броју оштећених нечовечно поступао наносећи им велике патње и повреде телесног интегритета и здравља. Против наведене пресуде Тужилаштво је изјавило жалбу због одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд осуди окривљеног на строжију казну затвора.

Веће за ратне злочине Апелационог суда у Београду донело је 5. фебруара 2021. године пресуду Кж1 По2 6/20 којом је одбило као неосноване све жалбе (и Тужилаштва и браниоца окривљеног) и потврдило првостепену пресуду.

У кривичном поступку који се води по оптужници Ктo.бр.3/18 подигнутој дана 13.07.2018. године (предмет „Добој“) против окривљеног Н.С. због кривичног дела ратни злочин против ратних заробљеника из чл. 144 КЗ СРЈ првостепени поступак окончан је дана 15.10.2020. године доношењем пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По2 4/18. Наведеном пресудом окривљени је осуђен на казну затвора у трајању од 8 година. Ради се о догађају са почетка маја 1992. године у месту Кожухе, општина Добој, БиХ, у коме је окривљени, као припадник добровољачке јединице при српским оружаним формацијама, лишио живота једно лице, ратног заробљеника Хрватског вијећа одбране. Тужилаштво је против наведене одлуке изјавило жалбу због неправилне одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд преиначи првостепену пресуду и окривљеном изрекне строжију казну затвора.

У поступку по жалби, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине донело је одлуку Кж1По2 бр. 8/20 дана 22.03.2021. године којом је првостепена пресуда потврђена док су изјављене жалбе (Тужилаштва и браниоца окривљеног) одбијене као неосноване.

Кривични поступак по оптужници Ктo.бр. 1/18 од 21.12.2018. године против окр. Б.С. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142. ст.1 КЗ СРЈ (предмет „Богдановци“) у првом степену је окончан дана 08. децембра 2020. године доношењем пресуде којом је окривљени осуђен на казну затвора у трајању од 15 година. Ради се о догађају од 11.11.1991. године када је у месту Богдановци, код Вуковара, Република Хрватска, тада у саставу СФРЈ, оптужени као припадник Војне полиције Друге пролетерске гардијске механизоване бригаде ЈНА, без икаквог разлога, без ичије наредбе или одобрења, у близини зграде Месне заједнице, пуцњима из ватреног оружја лишио живота 9 цивила, мештана несрпске националности усмртивши их на лицу места. Незадовољно одлуком о кривичној санкцији Тужилаштво је изјавило жалбу са предлогом да се окривљени осуди на казну затвора у трајању од 20 година.

Дана 11. јуна 2021. године веће Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине донело је одлуку Кж1 По2 бр. 1/21 којом је потврдио првостепену пресуду, док је жалбе тужиоца, окривљеног и његовог браниоца одбило као неосноване.

У кривичном поступку који се води по оптужници Ктo.бр. 2/18 подигнутој дана 01.02.2018. године против окривљеног Ж.Б. због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 у вези чл. 22 КЗ СРЈ („насеље Рејзовићи“) дана 24.09.2019. године донета је првостепена пресуда којом је окривљени осуђен на казну затвора у трајању од 2 године. Наведена пресуда укинута је одлуком другостепеног суда дана 03. марта 2020. године, због битне повреде одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и предмет враћен првостепеном суду на поновни поступак и одлуку. Оптужница се односи на догађаје од 21.11.1992. године у насељу Рејзовићи, општина Кључ, у којима су, према више оштећених лица, предузете радње наносења телесних повреда, одузимања имовине и лишења живота.

Након поново спроведеног поступка, првостепени суд је донео пресуду К.По2 бр. 2/20 од 23. фебруара 2021. године којом је окривљени Ж.Б. осуђен на казну затвора у трајању од 2 године, док је оштећени ради остваривања свог имовинско-правног захтева упућен на парницу. Тужилаштво је против ове одлуке изјавило жалбу због битних повреда

одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да се окривљени осуди и за радњу која се односи на учествовање у убиствима.

Веће Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине донело је одлуку Кж1 По2 3/21 дана 07. октобра 2021. године којом су жалбе тужиоца и браниоца окривљеног одбијене као неосноване, док је првостепена пресуда потврђена.

Кривични поступак по оптужници Кт.бр.7/18 (Кти.12/13) подигнутој дана 23.10.2018. године против М.Ч. (предмет „Брчко 2“) због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ правноснажно је окончан.

Окривљеном се ставља на терет да је за време унутрашњег (немеђународног) оружаног сукоба, који се у периоду од 1992. године до 1995. године водио на територији Републике Босне и Херцеговине (БиХ), између Војске Републике Српске и Армије БиХ, као припадник интервентног вода резервног састава полиције Брчко, у саставу Војске Републике Српске, кршећи правила међународног права, почев од половине маја до јула 1992. године, као припадник интервентног вода резервног састава полиције Брчко, у саставу Војске Републике Српске, почев од половине маја до јула 1992. године према муслиманским цивилима у Брчком, примењивао мере застрашивања, терора и нечовечног поступања и предузимао радње силовања.

У наведеном предмету дана 26. априла 2021. године првостепени суд је донео пресуду К.По2. бр. 9/18 којом је окривљеног због извршења наведеног кривичног дела осудио на казну затвора у трајању од 7 година и 6 месеци, а пошто му је уједно узета као утврђена казна затвора и по другој осуди, осуђен је на јединствену казну затвора у трајању од 10 година. Тужилаштво је против наведене одлуке изјавило жалбу због погрешно утврђеног чињеничног стања, као и због одлуке о кривичној санкцији.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине пресудом Кж1.По2 бр. 4/21 од 04.11.2021. године преиначио је првостепену пресуду у погледу одлуке о казни. Окривљеном је за кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ утврђена казна затвора у трајању од 5 година, а како му је истовремено узета као утврђена казна затвора у трајању од 6 година из другог кривичног поступка, осуђен је на јединствену казну затвора у трајању од 10 година.

Активности Тужилаштва у погледу подношења ванредних правних лекова

У кривичном поступку који се водио по оптужници Ктрз.бр.7/07 подигнутој дана 28.11.2007. године против 14 оптужених лица, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ у вези чл. 22 КЗ СРЈ (предмет „Ловас“), дана 20.11.2020. године Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине донео је пресуду Кж1По2бр. 2/20 (примљена у Тужилаштво за ратне злочине дана 18.01.2021. године) којом је преиначена је пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К.По3 бр. 1/14 од 20.06.2019. године па су окривљени Д.П., Р.В., Р.Ј., Ј.Д., С.С. и З.К.

оглашени кривима због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 142 ст.1 КЗ СРЈ, у вези чл. 22 КЗ СРЈ, за које је суд окривљене Д.П. и Р.В. осудио на казне затвора у трајању од по 4 године, окр. Р.Ј., З.К. и Ј.Д. на казне затвора у трајању од по 3 године, а окр. С.С. на казну затвора у трајању од 6 година уз урачунавање времена проведеног у притвору.

Против наведене одлуке Тужилаштво за ратне злочине поднело је Републичком јавном тужиоцу иницијативу за подношење захтева за заштиту законитости због повреде одредаба поступака који је претходио доношењу правноснажне пресуде, а која се односила на пропуст тог суда да обезбеди тонско снимање претреса у целини и сачињавање преписа снимка. Одлуком Врховног касационог суда Кзз РЗ 1/2021 од 06. јула 2021. године усвојен је као основан захтев за заштиту законитости и констатовано је да је одлуком Апелационог суда у Београду Кж1По2 бр. 2/20 повређен закон у корист оптужених. Овом одлуком је иницијатива Тужилаштва за ратне злочине која је прихваћена од стране Републичког јавног тужилаштва, добила своју потврду у пресуди Врховног касационог суда, којом је утврђено да је Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине својим пропустом да тонски не снима претрес пред другостепеним судом и не сачињава транскрипт о томе, повредио закон.

У кривичном поступку покренутом по оптужници Ктрз.бр. 16/2008 од 11.08.2009. године („Гњиланска група“) правноснажно окончаним дана 13.11.2013. године (подаци представљени у извештају о оптужбама из децембра 2018. године), Тужилаштво за ратне злочине је током децембра 2021. године поднело иницијативу Републичком јавном тужиоцу ради подношења захтева за заштиту законитости.

Као странка у поступцима пред Одељењем за ратне злочине Вишег суда у Београду и Апелационог суда у Београду, Тужилаштво увек када заступа оптужбу даје свој пун допринос да се поступак оконча што ефикасније, поштујући у свему принцип суђења у разумном року. Такође, Тужилаштво преко Службе за информисање и подршку оштећенима и сведоцима проактивно ради и остварује комуникацију са сродним службама за помоћ и подршку сведоцима и жртвама. Национална стратегија за процесуирање ратних злочина предвидела је закључивање и примену посебних споразума на нивоу домаћих судова и тужилаштва и оних из региона, у области заштите, подршке и помоћи сведоцима и оштећенима.

Активности Тужилаштва у наредном периоду биће усмерене на олакшање положаја оштећених и жртава у погледу остваривања имовинско-правног захтева још током кривичног поступка. Циљ је да се оштећени и жртве у што мањој мери излажу поновном поступку пред судом, јер то може представљати облик њихове секундарне виктимизације. Кроз активности које предвиђа Национална стратегија за процесуирање ратних злочина у оквиру мере 2.6. радиће се на унапређењу механизма за одлучивање о имовинскоправном захтеву у кривичном поступку кроз континуирану примену Смерница за унапређење судске праксе у поступцима за накнаду штете жртвама тешких кривичних дела у кривичном поступку, као и организацију обука носилаца јавнотужилачке функције на ову тему.

Ради ширег увида у активности Тужилаштва треба указати и на чињеницу да су заменици тужиоца за ратне злочине почев од октобра 2021. године осим редовних тужилачких активности у погледу регионалне сарадње и размене захтева за помоћ која се највећим делом односи на размену документације и доказа, отпочели са пружањем помоћи испитивањем сведока и окривљених по замолницама Републике Хрватске и Босне и Херцеговине. Са овим активностима које захтевају додатно ангажовање и људских и материјалних ресурса у Тужилаштву, с обзиром на бројност замолница, отпочело се након заузимања става Уставног суда Србије који је решавао о сукобу надлежности између Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине и Тужилаштва за ратне злочине. Уставни суд донео је одлуку да Тужилаштво за ратне злочине има обавезу да као надлежни орган поступка у фази истраге, у оквиру својих овлашћења сагласно одредбама позитивног процесног законодавства поступа у датом случају, односно да је надлежно за предузимање доказних радњи у поступку указивања међународне правне помоћи. У складу са тим, Тужилаштво је одмах отпочело са потребним процесним радњама које су и даље у току, што представља и додатну потврду о посвећености регионалној сарадњи.

Национална стратегија за процесуирање ратних злочина (2021-2026) предвиђа ревизију Тужилачке стратегије, па је Тужилаштво током 4. квартала 2021. године почело са интензивним радом на овом задатку. Активности Тужилаштва које доприносе ефикасности у раду биће прецизно одређене, уз конкретне рокове, што ће олакшати праћење њиховог спровођења, као и спровођења активности које проистичу из других стратешких докумената.

У складу са ревидираним Акционим планом за Поглавље 23, овај извештај биће ажуриран чим се за тим укаже потреба и у наредном периоду јавно представљен на конференцији за медије.